

AP-fonderna tvekar om Västsahara

Den 30 september offentliggjorde Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna att de kommer att sälja sina innehav i företagen Potash Corporation och Incitec Pivot, som båda köper fosfat som utvunnits på västsaharisk mark. Men de stora innehaven i franska oljebolaget Total behåller AP-fonderna.

– I AP-fondernas etikråd har vi som krav att om vi ska investera i företag som har verksamhet i Västsahara, ska denna verksamhet ske i enlighet med västсахariernas intressen och önskemål. Potash och Incitec hade sagt till oss att de kunde bevisa att så var fallet. Men sedan lyckades de inte bevisa det och då rekommenderade vi AP-fonderna att sälja innehavet i dessa företag, sa Christina Kusoffsky Hillesöy, ordförande för AP-fondernas etikråd och chef för kommunikation och hållbara investeringar i Tredje AP-fonden vid ett seminarium i Stockholm 20 oktober.

AP-fonderna har däremot valt att behålla sina innehav i det franska oljebolaget Total, som genomför geologiska undersökningar utanför Västsaharas kust.

– Om Total kommer att provborra så har de sagt att de ska göra det i enlighet med västсахariernas önskemål, sa Christina Kusoffsky Hillesöy.

Carina Lundberg Markow är chef för ansvarsfullt ägande på Folksam som också har innehav i Total. Hon menar att innehavet ger Folksam en möjlighet att påverka Total. Och

att Total i sin tur kan påverka Marocko.

– Total har varit aktiva i flera problematiska områden. Men vi tycker också att de kan bidra med något positivt. Repressiva regimer lyssnar ibland mer på stora bolag än på organisationer. I Burma har Total bidragit till att öppna upp landet. Vi har fått liknande signaler när det gäller Västsahara, sa Carina Lundberg Markow.

Samtidigt hyser Carina Lundberg Markow måttliga förhoppningar om att kunna påverka Total.

– Oljebolag är inte så benägna till förändring. De ser både ägare och samfundet som ett stort problem. Så några jättestora signaler finns inte. Men vi har en pragmatisk inställning. Om vi kan fungera som påtryckare och se att det sker en positiv förändring, då är det bra. Om det inte fungerar återstår inget annat än att avinvestera. Och det är tänkbart att det kommer att inträffa för Total. För närvarande ser vi det som en investering som kan göra mer gott än skada, sa Carina Lundberg Markow.

Christina Kusoffsky Hillesöy berättade att när AP-fonderna ställer krav som ägare, gör de ofta det tillsammans med andra eu-

---

”I Norge har de lagstiftat om att den norska staten inte ska handla med företag som köper västсахariska varor.”

Från fosfatgruvan Bou Craa säljs fosfaten till företagen Potash Corporation och Incitec Pivot, som AP-fonderna nu har sålt sina aktieinnehav i.

ropeiska pensionsfonder.

– Men Västsaharafrågan är inte särskilt stor utanför Sverige och Norge. Det finns några australiensiska och holländska fonder som har liknande synsätt som vi, men generellt sett är det svårt att hitta fonder att trycka på tillsammans med i den här frågan, sa Christina Hillesöy.

Total har gjort undersökningar i Västsahara tidigare. Då slog FN:s dåvarande rättschef, svensken Hans Corell, fast att all verksamhet i Västsahara, inklusive förstudier, är olaglig om det inte går att tydligt visa att den sker med västсахariernas samtycke och att dess vinster kommer västсахarierna till del. 2003 drog Total sig ur Västsahara. Men nu har de återigen börjat undersöka förutsättningarna för oljeutvinning.

AP-fonderna har däremot tolkat Hans Corells uttalande som att det tillåter Totals nuvarande undersökningar i Västsahara.

– Det jag sa var att om vidare utforskning förekommer, utan västсахariernas samtycke, då är det olagligt, sa Hans Corell.

– I Norge har de lagstiftat om att den norska staten inte ska handla med företag som köper västсахariska varor och de har rekommenderat näringslivet samma sak, sa Fredrik Laurin, författare till boken Tyst territorium.

Christina Hillesöy ansåg inte att det behövdes lagstiftning.

Laila Naraghi frågade om AP-fonderna och Folksam har varit i kontakt med Polisario, som är Västsaharas befrielseörelse och erkända av FN som representanter för Västsaharas befolkning. Det har varken AP-fonderna eller Folksam varit.

Arrangörer för seminariet var Olof Palmes Internationella Center, Emmaus Stockholm, ABF Stockholm och Arenagruppen.

Text: John Runeson

Bild: Lotta Bolin